

LITERATOUR

Toine Heijmans

- INTERVIEW -

Je bent naast romanschrijver ook journalist en columnist. Wat vind je het leukst om te schrijven: fictie of non-fictie?

Mijn werk voor de krant is heel anders dan het schrijven van een roman, eigenlijk is het niet met elkaar te vergelijken. De enige overeenkomst is dat ik achter een toetsenbord zit. In de krant moet ik de waarheid beschrijven, voor zover dat kan. Dus ik mag niks verzinnen. In een roman kan ik alles verzinnen. Vroeger was ik weleens bang dat het niet samen ging, maar het tegendeel is waar. Als journalist ontmoet ik veel mensen, en reisde ik de hele wereld rond, dus daar haal ik veel inspiratie vandaan. En als romanschrijver kan ik dingen met taal uitproberen, die ik weer in de krant kan gebruiken. Het antwoord is dus: allebei even leuk. En allebei even moeilijk. En dat maakt het weer leuk.

De natuur keert veel terug in je werk, bijvoorbeeld in de vorm van de bergen of de zee. Is reizen voor jou een voorwaarde voor inspiratie?

Ik hou van de wildernis en ben er veel geweest, als bergbeklimmer en zeezeiler, en ik schrijf graag over plekken die ik ken. Maar de wilde natuur is ook een fijne plek om een verhaal over te bedenken. Want daar kun je een hoofdpersonage van een boek echt uittesten: hij (of zij) staat er helemaal alleen voor. Ik vind het interessant om op die manier naar mensen te kijken en hoe ze reageren op de omstandigheden. En ik vind dat we als mensen veel te weinig houden van de natuur. Terwijl we zelf ook natuur zijn. Bovendien kun je in de bergen en op de zee hele spannende dingen meemaken, en ik hou wel van wat spanning in een boek.

Waar en wanneer schrijf je het liefst?

Schrijven kan altijd en overal, dus op de gekste momenten en op de gekste plekken. Het liefst schrijf ik in mijn zeilbootje, dan heb ik van niemand last. Het is net een klein kantoortje en het leuke is dat een boot altijd beweegt. Ik kan niet goed stilzitten en schrijven is veel stilzitten, dus dat is dan mooi opgelost. Ik kan ook goed schrijven in de trein bijvoorbeeld, of in hotelkamers op reis. Vroeger schreef ik vaak 's avonds laat en ook wel 's nachts, maar tegenwoordig hou ik van heel vroeg in de ochtend schrijven dan zijn mijn hersens nog een beetje fit. En dan is het lekker rustig. Daarna ga ik dan de afwas doen en de was en alles wat er moet gebeuren.

Heeft het schrijven van verhalen invloed op hoe je over de wereld nadenkt?

Elk boek weer leer ik een heleboel over de wereld. Ik zoek ook veel dingen op. Mijn laatste roman Buitendijks bijvoorbeeld, speelt in de natuur langs een grote rivier, daar wist ik niet veel van maar nu wel. Dat gaat ook over mensen die dakloos zijn en in tentjes wonen; ik ben er gaan kijken en heb gepraat met die mensen, dan kom ik toch weer met een heel ander idee over dakloosheid terug. Dus het heeft zeker invloed. Vaak zijn dingen anders dan je denkt.

Denk je tijdens het schrijven vaak aan de lezer?

LITERATOUR

Eerlijk gezegd nooit – sorry. Een boek schrijf ik vooral voor mezelf, pas als het af is denk ik o nee, nu komt het in een boekwinkel en gaan mensen het lezen. Dat is enorm spannend elke keer. Ik denk dat het goed is als een boek helemaal uit mezelf komt, als ik zou gaan denken wat de lezer wil denk ik vast het verkeerde. Het is ook mooi om een verhaal helemaal voor jezelf te hebben een tijdje. En daarna mag iedereen er z'n eigen verhaal van maken.

Wanneer schreef jij je eerste verhaal en waar ging het over?

Waar het over ging weet ik niet meer, maar wel dat ik zeven jaar oud was. Mijn opa vroeg wat ik later wilde worden en ik zei schrijver. In die tijd maakte ik al krantjes, dus het is al heel vroeg begonnen. Eigenlijk kan ik me niet anders herinneren dan dat ik journalist en schrijver wilde worden. Dat is achteraf gezien wel fijn, want schrijven is denk ik niet een talent dat je hebt, iets wat je goed kunt of niet, het is ook heel veel doen. Dus hoe vroeger je begint, hoe meer lol je ervan hebt.

Je hebt zin om te lezen. Hoe vind je een boek dat bij je past?

Uitproberen! Soms bevalt een boekomslag me, soms zie ik iets in de kast staan bij een vriend, ik lees eigenlijk alles wel. Soms drie boeken door elkaar, dan heb ik de ene avond zin in het ene en de andere in de ander. Als een boek me niet bevalt stop ik er ook mee... dat mag best vind ik.

Wat vind jij het leukst aan een schoolbezoek en het ontmoeten van lezers?

Jonge lezers stellen betere vragen. Ik weet niet hoe dat komt, maar de beste vragen zijn de vragen die je niet verwacht, en die krijg je eerder bij een schoolbezoek. Wat ik ook leuk vind is dat ik mijn best moet doen, want scholieren zijn niet snel tevreden en kritisch. En ze kijken vaak verrassend anders naar het leven, dus ik leer er zelf ook nog eens van.

Met wie van jouw personages had jij graag in de klas gezeten?

Da's een goede vraag... Als je een paar jaar lang met een roman bezig bent, worden die personages bijna echte mensen. Dan zie ik ze voor me en begrijp ik ze van top tot teen, of ik denk ze te begrijpen. Het lijken wel familieleden. En ik heb ze allemaal even lief, dus zou met allemaal in de klas willen zitten. Donald, Hagar, Irin, Lenny, Walter, Willem, Haan... het enige probleem is dat het een hele drukke klas zou worden.

Welk advies zou je jongeren willen geven die later zelf graag willen schrijven?

Begin ermee. Kleine verhalen, grote verhalen, gedichten, gedachten, maakt niet uit: schrijven kan altijd en overal, op een laptop of op een servetje. Alleen door het veel te doen leer je. Denk niet dat het meteen perfect moet zijn. Weet je niet waar je over moet schrijven? Ga eens in een parkje zitten op een bankje, en kijk naar de mensen en gebeurtenissen om je heen, zeker weten dat het je op een idee brengt. Probeer te beschrijven wat je ziet. Dan zie je ineens een heleboel.

LITERATOUR

Toine Heijmans

– LEESFRAGMENT –

Het leesfragment van Toine Heijmans komt uit *'De zee* en wordt aangeboden door Atlas Contact.

De wolken had ik niet gezien. Ze moeten zich verzameld hebben achter mijn rug. Ze moeten, op bevel van iets, naar voren zijn getrokken. Daar hangen ze nu in slagorde voor de boeg. Als platte kiezels, leigrijs in de lucht. Een gigantisch mobiel van wolken, zoals er vroeger ook een hing boven haar babybed.

De wolken maken de ochtend donker. Ze halen het licht weg van de zee. Urenlang bescheen de maan de golven, en waakte over de boot als een nachtlamp. Maar nu is het licht uit en sta ik er alleen voor.

Het moet ochtend worden. Er moet meer licht komen. Maar het wordt alleen donkerder, alsof de boot terug de nacht in vaart. Alsof er een keuze is: achteruit of vooruit. Naar het begin van de reis, of door naar het eind. Maar er is geen keuze. Ik ben niet langer de baas.

Ik moet op de kaart kijken. Ik moet wat drinken ook, maar ik kan de thermoskan met thee niet vinden. En waarom doet het kompas het niet? Waarom moet ik nadenken over dingen die ik anders gedachteloos doe?

Het lijkt alsof de wolken aan visdraad hangen: enorme, zwevende ovalen. Er zal regen komen. Dat is wat de wolken zeggen. En met de regen komt de wind, in felle vlagen. Dat is allemaal voorspelbaar, en onvoorspelbaar tegelijk.

Eerst moet ik de zeilen weghalen, voor de zekerheid. De wind zal ze kapotslaan. Dan moet ik me zorgen

maken over het onweer dat in de wolken zit. Ik hoor het grommen, verderop. Straks valt de bliksem naar beneden, in lange strengen, op zoek naar een plek om in te slaan.

In de havens onderweg heb ik er genoeg verhalen over gehoord: door bliksem getroffen zeilboten. Ze splijten doormidden. Ze verbranden. De bliksem raakt de top van de mast en is een milliseconde later bij de kiel en alles, echt alles gaat kapot aan boord.

Het waren telkens dezelfde verhalen, naverteld door nieuwe mensen. Ik ken niemand die echt door de bliksem is geraakt. Waarom zou mijn boot interessant zijn voor bliksemschichten? Hij is er te klein voor; de mast steekt nog geen vijftien meter boven het water uit. Een druppel op zee.

Het heeft geen zin mijn boot te raken. Mijn boot doet er niet toe.